

**Perre utasítás jogerős ítélet után.** Ifj. dr. Nagy Dezső a „Polgári Jog” f. é. 5. számában megjelent cikkében helyesen mutat rá arra, hogy a Vt. 197. §-ának a perre utasításra vonatkozó rendelkezései nem kielégítők és hogy a törvény hézagait kitöltő bírói gyakorlat sem pótolja a törvénynek a gyakorlati életben mutatkozó fogyatékoságait. Még szembeötlőbb ez a fogyatékoság az ingó végrehajtást követő sorrendi tárgyalásról rendelkező 119. §-nál, amely egyáltalán nem tartalmaz szabályozást arra az esetre, ha a végrehajtást szenvedő vagy valamelyik hitelező a végrehajtató követelését kifogásolja. A bírói gyakorlat, ha nem is állandóan, de egyes esetekben a Vt. 197. §-ának a perre utasításra vonatkozó rendelkezéseit per analogiam kiterjesztette ugyan az ingó sorrendi tárgyalásra, ez a gyakorlat azonban — eltekintve attól, hogy nem is egységes — már azért sem pótolja a törvény hiányait, mert a 197. §-nak a rendelkezései több oknál fogva nem elegendők a hitelezők jogainak védelmére, különösen pedig a törvényes keretekben elkövethető visszaélések megállítására. Nyilvánvaló, hogy a törvényhozó a Vt. 119. §-ánál egyáltalában nem gondolt arra, hogy az egyik vagy másik végrehajtatonak a sorrendi tárgyaláson bejelentett követelése esetleg nem áll fenn és hogy ennél fogva módot kell adni úgy a végrehajtást szenvedőnek, mint a rangsorban következő többi végrehajtatonak az ilyen követelés kifogásolására, a bíróságnak pedig arra, hogy ily esetben az érdekelteket perre utasíthassa és a végrehajtási tömeg felosztását függőben tarthassa, pedig ugyanazok az okok, amelyek ezt az eljárást az ingatlan végrehajtásnál szükségessé teszik, az ingó végrehajtásnál is fennállanak. Nyilvánvaló az is, hogy a törvényhozó a Vt. 197. §-ánál nem gondolt arra a lehetőségére, hogy valamelyik végrehajtatonak a követelése, még ha az jogerős ítélet vagy egyezség által meg is van állapítva, *szinleges* is lehet és hogy a hitelezői jogok kijátszásának egyik legegyszerűbb és leggyakoribb módja éppen az, hogy az adós harmadik személlyel összejátssza, bírói egyezség vagy ítélet alapján kielégítési végrehajtást vezetett maga ellen.

A törvény említett fogyatékoságának mindenekelőtt az a következménye, — és ezen a bírói gyakorlat sem tud segíteni, — hogy a sorrendi bíró a szinlegességre alapított kifogást egyáltalán nem veheti figyelembe, perre utasító végzést nem hozhat és kénytelen a sorrendet úgy megállapítani, mintha a kifogás meg sem történt volna. A megkárosított hitelező tehát jogait csak birtokon kívül érvényesítheti a szinleges követelést bejelentő végrehajtatóval szemben, ami gyakorlati szempontból csak az esetben vezethet eredményre, ha a végrehajtást szenvedővel összejátsszó hitelezőtől a követelés behajtható. Ha a végrehajtást szenvedő annyira előrelátó, hogy strohmannját nem a vagyonos osztály köréből választja, úgy a megkárosított hitelező helyesebben teszi, ha belenyugszik a törvény fogyatékoságába és meg sem indítja a pert.

A m. kir. Curia 50. teljes ülési határozata, valamint a P. H. T. 399. sz. alatt közzétett elvi jelentőségű határozat indokolása szerint

harmadik személyek telekkönyvileg biztosított követelések alapját képező — akár bíróságon kívül, akár bíróság előtt létrejött egyezségben foglalt — jogügyletek érvényességét per útján megtámadhatják és érvénytelenségüket kimutathatják, ennek azonban csak az esetben van helye, ha a harmadik személyt a vitatott érvénytelen egyezségkötéssel oki összefüggésben tényleg károsodás érte. (C. VII. 5501/1933.) Kérdés már most, hogy mit kell „tényleges károsodás” alatt érteni? Véleményem szerint a „tényleges károsodás” fogalma ebben az esetben kiterjesztő értelemben veendő, vagyis a jogügylet megtámadása megengedendő már azon az alapon, hogy a végrehajtást szenvedővel összejátszó végrehajthatónak a végrehajtási tömegeből (az ingatlan vételárából) kiutaltatott bizonyos összeg, amely a megkárosított hitelezőt illette volna meg, ha a bíróság a sorrendet a szinleges követelés figyelmen kívül hagyásával állapította volna meg; nem szükséges tehát annak a kimutatása, hogy a megkárosított hitelező követelése az összejátszás folytán egészben vagy részben behajthatatlanná vált, illetve, hogy azt adósának egyéb vagyonából sem képes behajtani. Amikor a kir. Curia a szinleges jogügylet megtámadását ahhoz az előfeltételhez köti, hogy a megtámadó hitelezőt abból károsodás érte, nyilván a hitelező érdekvédelmének szükségességétől kívánta függővé tenni az ilyen perek megengedhetőségét, amely érdekvédelem szükségesnek mutatkozik már akkor, ha az adós egy harmadikkal összejátszva, a hitelező követelésének kielégítésére rendelt és részéről végrehajtás alá vont vagyontömeget a hitelező elől elvonja. Az ilyen eljárás máris egyértelmű azzal, hogy a hitelező „károsodott” és semmi indok nem forog fenn arra, hogy a bíróság ily esetben a denegatio justitiae álláspontjára helyezkedjék a megkárosított hitelezővel szemben. A budapesti kir. Törvényszék mindazonáltal konkrét esetben (43. Pf. 920/1935.) elutasította felperest keresetével azzal az indokolással, hogy „a felperes azt, hogy az alperes követelésének megelőző sorozása következtében már károsodás érte, nem bizonyította”. Az adott esetben felperes letiltotta a végrehajtást szenvedő nyugdíját, ezt megelőzőleg pedig egy másik végrehajtható tiltotta azt le, felperes szerint szinleges bírói egyezség alapján. A kir. Törvényszék felfogása szerint „az a körülmény, hogy csak később — alperes követelésének kielégítése után — kerülhet sor a felperes követelésének kielégítésére, még nem kellő alap a szóbanforgó bírói egyezség megtámadására, annál kevésbé, mert az alperes fellebbezési észrevételeivel szemben a felperes maga sem állította, hogy a végrehajtást szenvedett nyugdíjának mint végrehajtási alapnak megszűnésétől tartani lehetne. A kifejtett okokból felperes keresetnek ezidőszerint nincs jogszerű alapja, lényegében időelőtti”. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy a megkárosított hitelező mindaddig nem juthat követeléséhez, amíg a végrehajtást szenvedővel összejátszó végrehajtható követelése kielégítést nem nyert és így csak a szinleges letiltás összegétől függ, hogy erre a végrehajtást szenvedő életében egyáltalán sor kerül-e. Csak a végrehajtást szenvedő halála után, amikor a nyugdíj megszűnik, nyílnék meg a megkárosított hitelezőnek

az a joga, hogy kárát a végrehajtást szenvedővel összejártszó hitelezővel szemben érvényesíthesse. Hogy az ilyen problematikus jog mit jelent hitelvédelmi szempontból, nem szorul bővebb magyarázatra.

A kifejtettekéből következik, hogy a végrehajtási törvénynek a sorrendi tárgyalásra vonatkozó rendelkezései több irányban kiegészítésre szorulnak: 1. a perre utasítás kérdése az ingó végrehajtás keretében is szabályozandó; 2. úgy az ingó, mint az ingatlan végrehajtás keretében lehetővé kell tenni valamely végrehajtható követelésének kifogásolását nemcsak azon az alapon, hogy a követelés a végrehajtható ítélet, egyezség vagy okirat kelte után felmerült ténykörülmények által egészben vagy részben megszűnt, hanem azon az alapon is, hogy a követelés korábban szűnt meg, illetve eredetileg sem állott fenn. Mindkét esetben, akár az adós, akár a hitelező részéről emeltetett kifogás, a kifogást tevő utasítandó perre. Addig is, amíg a törvényhozó a végrehajtási törvénynek ily kiegészítéséről gondoskodik — amire belátható időn belül alig van kilátás — a bírói gyakorlatnak volna a feladata, hogy a törvény hézagait a gyakorlati élet követelményeinek megfelelően pótolja.

*Dr. Morvay Oszkár.*

**Árindex alapján meghatározott követelések telekkönyvi bekebelezése.** Pénzkövetelés értékállandságának szerződéses biztosításának egyik módja az, hogy a felek nem számszerűleg határozzák meg az esedékességgkor fizetendő pénzüsszeget, hanem abban állapodnak meg, hogy az adósnak egy meghatározott időpontban annyiszor többet vagy kevesebbet kelljen egy bizonyos összegnél fizetnie, ahányszor egy meghatározott árindex a teljesítéskor magasabb vagy alacsonyabb, mint az ügylet megkötésekor. Az adós ebben az esetben tehát arra kötelezi magát, hogy egy bizonyos időpontban egy meghatározott árindex teljesítéskori értékének valamely többszörösét fogja pénzben megfizetni.

A követelések egy bizonyos körében az értékállandsági záradékok ezen alakja célszerűbb más záradéknál. Az ezzel kapcsolatban felmerülő sok jogi probléma és szerződésszerkesztési nehézség közül itt egyetlen kérdést tárgyalok: bekebelezhető-e a telekkönyvbe jelzálogjog a fenti módon meghatározott követelések biztosítására.

A telekkönyvi jog és a jelzálogtörvény formalisztikus jog: csak olyan pénzkövetelést lehet bekebelezni, ami a jelzálogtörvény 7. §-a szerint van meghatározva, tehát összecszerően pénzben, *számolási értéknek*, vagy pedig megszabott mennyiségű és minőségű gabonának, más terménynek vagy aranynak pénzbeli egyenértékében. Az a kérdés, hogy indexkötelem bejegyezhető-e, azon fordul meg tehát, hogy ez a kirovási mód a felsorolt kirovási módok egyike alá subsumálható-e. A felsoroltak közül csak a számolási érték jöhet szóba. Azt kell megvizsgálni tehát, hogy mi az, amit a törvény „számolási érték” alatt ért és hogy az indexkötelem ilyen számolási érték-e.

(Ugyan ezen fordul meg egyébként az is, hogy lehet-e indexkötelemről váltót kiállítani. A V. T. 3. §. 2. pontja szerint ugyan a váltónak lényeges kelléke a fizetendő *pénzüsszeg* kitétele, a 37. §. azonban azt rendeli, hogy ha a váltó a fizetés helyén folyamatban nem lévő pénznemről, vagy *számolási értékről* szól, akkor a fizetés országos pénznemben teljesíthető. Számolási értékben meghatározott követelésről tehát lehet váltót kiállítani.)

A számolási értéknek legális definíciója nincsen. A jelzálogtör-